

BONES PRÀCTIQUES SOCIALS

Comunitat d'innovació i coneixement

**Programa d'activitats culturals
d'estimulació cognitiva en centres
residencials**

FITXA DIVULGATIVA. ANY EDICIÓ 2022

***Pal·liar l'impacte de la pandèmia en les persones
grans mitjançant activitats d'oci, cultural i estimulació
cognitiva***

**Promogut per: IMSS. Departament d'atenció residencial,
diürna i alternatives habitacionals per a persones grans**

PRESENTACIÓ

Per Decret de l'Alcaldia de l'11 de març de 2020 es va aprovar la contractació per emergència de determinats béns i serveis per evitar i pal·liar els efectes provocats pel coronavirus SARS-CoV-2.

S'evidenciava una necessitat urgent i inajornable de procedir a la contractació de serveis de suport i assessorament als centres residencials per a persones grans que gestiona l'Ajuntament de Barcelona. La situació de crisi general va provocar que aflouessin una sèrie de sentiments de por, impotència, desesperança, vivències traumàtiques de dol, incomprensió, incertesa etc... a les quals calia fer front i contrarestar en benefici d' un benestar espiritual tan desitjat, del contacte amb l' exterior, del sentir i compartir alegria, de sentir-se cuidat i del gaudir.

El fet que les persones grans ateses haguessin d'estar llargs períodes de temps aïllades, confinades, i seguint les instruccions dels Plans de Contingència, només oferia una solució d'apropar les activitats i els serveis dintre de les residències. Les quatre residències de gestió municipal eren les següents:

- Residència Fort Pienc amb 137 places.
- Residència Francesc Layret amb 66 places.
- Residència Josep Miracle amb 50 places.
- Residència Parc del Guinardó amb 54 places.

La intervenció tècnica dels centres residencials municipals posa l'accent en l' atenció integral centrada en la persona (ACP) que a grans trets, consisteix a acompanyar, atendre, protegir, interactuar, coordinar i oferir les millors cures i propostes d'atenció a fi de desenvolupar una intervenció professional de qualitat que contribueixi al benestar de les persones, i augmentar-ne la qualitat de vida i l'autocura, amb una participació proactiva de tots els actors implicats.

CONTEXT

A partir del 2020 i fruit de l' observació dels efectes devastadors provocats per la situació de pandèmia per la COVID 19, l'Ajuntament de Barcelona va apostar per impulsar un conjunt d'activitats d'estimulació cognitiva, de formació i d'oci a les quatre residències de gestió municipal de la ciutat amb l'objectiu de millorar la qualitat de vida de les persones que hi viuen, així com també la dels professionals que hi presten els seus serveis i que promogui beneficis en els familiars dels propis residents.

Aquest projecte s'establí amb les diferents activitats:

- Musicoteràpia clínica.
- Activitats dirigides a apropar la cultura dels museus de la ciutat i la dansa a les residències.
- Passejades per la ciutat amb tricicle a càrrec d'una associació de voluntariat.
- Activitats formatives adreçades als i les professionals mitjançant un material de suport, per orientar en el tractament de les demències en un context de pandèmia.

OBJECTIUS I ABAST

L'objectiu general del projecte és oferir als quatre centres residencials municipals per a gent gran un programa d'activitats d'estimulació cognitiva, de formació i d'oci que contribueixi a millorar la qualitat de vida de les persones ateses, dels i les professionals i que reporti beneficis en les famílies de les persones residents. Així com poder contribuir a pal·liar l'impacte que a nivell cognitiu i funcional ha generat la pandèmia en les residències, professionals i famílies i apostar per la continuïtat d'aquest tipus d'activitats en les residències. S'explicita la continuïtat com un altre objectiu general i la idea d'anar ampliant sessions i que cada vegada ho aprofitin més persones (residents i professionals), de manera progressiva.

Els objectius específics de la pràctica són els següents:

- Elevar l'estat d'ànim de les persones residents.
- Treballar l'aspecte cognitiu de les persones residents.
- Augmentar les relacions interpersonals de les persones residents.
- Dotar als i les professionals d'eines i recursos per a millorar el tractament de les persones residents durant la pandèmia.

Pel que fa al col·lectiu destinatari, el projecte està dirigit a les persones grans que viuen a les citades residències municipals, que els darrers mesos han vist plenament alterada la seva vida diària, amb l'aplicació de mesures preventives que malgrat perseguir la seva protecció, sovint els han causat un fort patiment emocional i psicològic.

Igualment es destaca la figura dels i les professionals dels centres, així com indirectament els familiars, ja que durant la COVID es van implementar de manera gradual sistemes per garantir la comunicació entre les persones residents i els seus familiars. D'aquesta manera es va observar que aquestes activitats que els hi aportaven grans beneficis, feia que els familiars i el conjunt de professionals també es sentissin confortats i beneficiats.

EL PROCÉS D'IMPLEMENTACIÓ

» ETAPES

El projecte s'inicia l'any 2020, però durant l'any 2021 es van anar consolidant les activitats en les quatre residències i la coordinació entre entitats i residències per organitzar i impartir les activitats amb la supervisió d'una tècnica municipal. La següent gràfica presenta les etapes d'implementació i avaluació del projecte.

CONFORMACIÓ DEL PROJECTE	DESENVOLUPAMENT	VALORACIÓ
Es consoliden les activitats promogudes en les quatre residències durant l'any 2021. S'inicien diverses coordinacions amb les entitats amb l'objectiu d'apropar activitats d'estimulació cognitiva a les persones grans que no podien sortir de la residència per realitzar cap activitat.	Durant el recorregut del projecte s'han observat grans impactes en la qualitat de vida de les persones grans. Les activitats es van organitzar mitjançant reunions periòdiques amb les residències i les entitats per realitzar el projecte de forma paral·lela.	Es considera un projecte molt important per la millora de la qualitat de vida de les persones grans i la seva salut , ja que no només es promou un nou concepte del que s'entén com a residència, però també es fa que les persones grans augmentin millores en el seu estat d'ànim i el seu benestar en general.

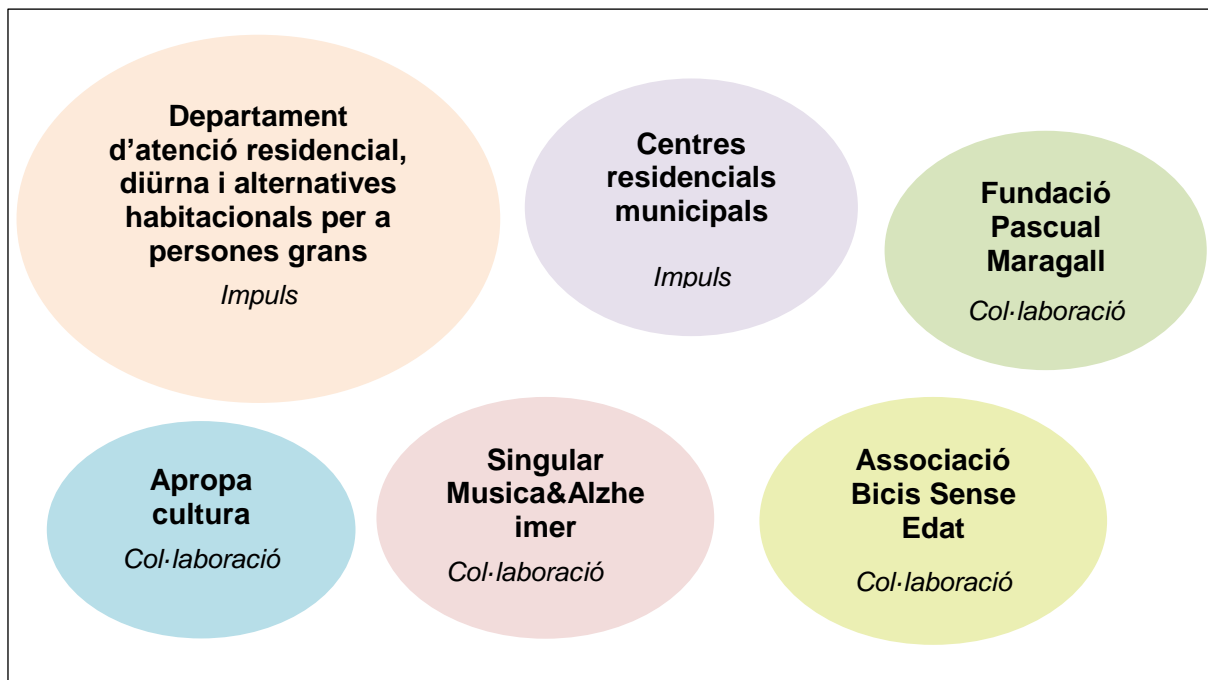
» ACTORS IMPLICATS

El projecte ha estat impulsat pel Departament d'atenció residencial, diürna i alternatives habitacionals per a persones grans de l'IMSS, que depenen orgànicament de l'Ajuntament de Barcelona. D'altra part, les entitats col·laboradores han estat:

- Apropa Cultura: Activitat museu va de visita.
- Singular Musica&Alzheimer: Musicoteràpia.
- Fundació Pascual Maragall: "Protocol metodològic d'actuació per minimitzar l'impacte cognitiu i emocional en les persones usuàries de residències en temps de pandèmia.
- Associació Bicis Sense Edat.

Es destaca una col·laboració triangular entre les residències, l'Àrea de Drets Socials Justícia Global, Feminismes i LGTBI i el Departament impulsor.

La següent gràfica sintetitza de forma esquemàtica l'univers d'actors implicats en el projecte.

» RECURSOS

Els recursos utilitzats en el desenvolupament d'aquesta pràctica són principalment la realització de contractes i convenis amb les entitats col·laboradores. El desglossament és el següent:

- Apropa Cultura: *Activitat museu va de visita*: L'Ajuntament signa un conveni per als anys 2021, 2022 i 2023 amb un pressupost total de 88.203€. Inclou: 2 tallers d'una hora setmanal per residència, disseny del programa de dansa i dels museus, i la coordinació i el seguiment de les 400 activitats en total que es realitzaran durant 11 mesos l'any.
- Singulars Musica&Alzheimer: *Musicoteràpia clínica*: L'Ajuntament signa un contracte d'emergència en data 01/01/2021 amb l'entitat Singulars Música & Alzheimer fins el 30/04/2021, amb un pressupost de 22.651,20€ que inclou sessions setmanals de 1 o 2 hores amb grups entre 6 i 8 persones a cada residència municipal. Un cop finalitzat aquest període i, d'acord amb la bona valoració dels resultats, es planifica un nou període d'activitats pels mesos de gener a juny de 2022. El preu de cada sessió és de 60€ + IVA que assumeix cada residència. Per donar continuïtat a l'activitat el propers mesos de setembre a desembre de 2022, les residències continuaran assumint el cost de l'activitat. Està previst integrar l'activitat en el pressupost general que consta al plec de condicions tècniques del contracte que l'Ajuntament signa amb cada entitat que gestiona les residències.

- Fundació Pascual Maragall: “Protocol metodològic d’actuació per minimitzar l’impacte cognitiu i emocional en les persones usuàries de residències en temps de pandèmia”: Es realitza un contracte menor amb la Fundació Pascual Maragall per un import de 60.319€ per al 2020 i 14.560€ per al 2021. La plataforma per a realitzar la formació virtual dels alumnes va suposar un import de 3.605,80€.
- Bicis Sense Edat: Es va establir una col·laboració amb l’Ajuntament a través del Departament Municipal de Promoció de les Persones Grans per finançar 3 dels seus tricicles amb l’objectiu d’oferir passejades als diferents serveis de gent gran, entre les quals es trobaven les residències municipals.

RESULTATS

De manera general, amb la implementació del programa s’ha pogut observar que les persones experimentes millores en el seu estat d’ànim així com un augment del seu benestar físic i psíquic, emocional i cognitiu.

D’altra part, en les diferents residències, s’ha observat un alt grau de satisfacció i bona acollida de les activitats d’estimulació cognitiva que s’han ofert. Es va observar de manera general, que durant l’època en que es realitzaven les sessions d’activitats d’estimulació cognitiva les persones amb alteracions de conducta presentaven una millora del seu estat.

De la mateixa manera, aquesta pràctica s’ha incorporat finalment com a part del programa d’activitats dels centres, i s’han augmentat el nombre de grups que gaudeixen de les sessions.

APRENTATGE

Entre les **fortaleses** del programa, destaca la seva configuració com a solució front als problemes que ha comportat la pandèmia en equipaments residencials municipals per a les persones grans. El grau d’acompanyament així com l’impacte que generen les activitats permet que es generi un benestar a diferents nivells per a les persones grans, ja que poden mantenir activa la seva ment i el seu cos, a l’hora que es pren cura del seu estat anímic.

D’altra banda, entre les **dificultats** més importants que ha experimentat el projecte cal esmentar dos reptes significatius: 1) La coordinació entre les entitats per desenvolupar les activitats en un context on les restriccions per la pandèmia eren canviants de manera continuada; 2) una sèrie de percepcions i recomanacions de millora expressades pels participants per cada una de les activitats que es realitzen. Val a dir que el projecte es troba en un estadi incipient.

Finalment, pel que fa a la **transferibilitat**, el projecte presenta elements destacables. D'una banda, s'ha demostrat com mitjançant la col·laboració i el co-lideratge amb diverses entitats expertes es poden aconseguir grans beneficis per al col·lectiu destinatari. D'altra, la metodologia de desenvolupament és significativament transferible, tant en moments de confinaments o restriccions o inclús en moments de desaparició de la pandèmia on es pot implementar un ampli programa d'activitats cognitives per millorar el benestar de les persones grans, destacant i posant en valor d'aquesta manera, altres enfocaments alineats amb un model alternatiu residencial que trenqui amb models residencials més tradicionals.

INFORMACIÓ PRÀCTICA

Promoguda per:

IMSS (Institut Municipal de Serveis Socials) - Departament d'atenció residencial, diürna i alternatives habitacionals per a persones grans

Professional/tècnic referent:

Maria Jesús Pons 674326601 mponsc@bcn.cat Lourdes Graells 674326256
lgraells@bcn.cat

Documentació disponible:

Document	Tipus	Data
<i>Document Divulgatiu</i>	<i>PDF</i>	29/04/2022
<i>Activitats residencials</i> https://www.youtube.com/watch?v=VxFCbu5EutU	<i>Vídeo</i>	